

בש"פ 985/14 - מדינת ישראל נגד בדיר מונדר

בבית המשפט העליון

בש"פ 985/14

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: בדיר מונדר

בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י"א באדר א' התשע"ד (11.2.2014)

בשם המבקשת: עו"ד יורם הירשברג; עו"ד אילן צור

בשם המשיב: עו"ד בני נהרי; עו"ד שוש חיון

החלטה

עמוד 1

1. בפני בקשה לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) להורות על הארכת מעצר (שנייה) של המשיב ב-90 ימים נוספים החל מיום 18.2.2014 או עד למתן פסק דין בת"פ 42349-02-13 בבית משפט השלום בפתח תקווה, לפי המוקדם.

רקע והליכים קודמים

2. כנגד המשיב הוגש כתב אישום ביום 21.2.2013, המייחס לו מעורבות בתוכנית עבריינית רחבת היקף במסגרתה ביצע במשותף עם נאשמים נוספים, עבירות רבות על חוק מס ערך מוסף, תשל"ו - 1975 (להלן חוק מע"מ), פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1971 (להלן: פקודת מס הכנסה) וחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

3. על פי עובדות האישום הראשון, המשיב והנאשמים הנוספים כללו בספרי החשבונות של חברת "תזקיקים אנרגיה בע"מ" (להלן: חברת תזקיקים) חשבוניות פיקטיביות המתעדות רכישת דלקים, שלא בוצעה בפועל, בהיקף של 190,626,383 שקל. מסכום זה ניכו המשיב והנאשמים הנוספים את מס התשומות הכלול בחשבוניות הפיקטיביות בדיווחיה התקופתיים של חברת תזקיקים בהיקף של 26,661,640 שקל, וזאת שלא כדין ותוך שימוש במרמה, עורמה ותחבולה במזיד. נוכח כל אלו יוחסו למשיב (ולנאשמים האחרים) עבירות רבות כדלקמן: ניכוי מס תשומות שלא כדין במטרה להתחמק ממס בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 117(ב)(5) בצירוף סעיף 117(ב)(3) לחוק מע"מ); הכנה או קיום של פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות כוזבות בכוונה להתחמק ממס (לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה); הכנה או ניהול של רשומות כוזבות (לפי סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ); מרמה, ערמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס (לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה).

4. האישום השני נסב על פעולות שביצעו המשיב וחלק מהנאשמים הנוספים כדי לכסות על העבירות המתוארות בגדרו של האישום הראשון. על-פי האמור בו, במהלך יולי 2012 נערכה חקירה של רשות המיסים ומשטרת ישראל במסגרתה נחקרו המשיב והנאשמים הנוספים בחשד להנפקת חשבוניות פיקטיביות. מאחר שלאחר רישום חלק מהחשבוניות הפיקטיביות, נוצר ברישומי חברת תזקיקים עודף במלאי הדלקים, ביקש המשיב לאזן באופן פיקטיבי את עודף המלאי שנוצר. נטען כי על מנת לשבש את החקירה, פנה המשיב לרואה החשבון של חברת תזקיקים ומסר לו תעודות משלוח פיקטיביות, שבהן נרשם באופן כוזב כי הוצאו בגין סחורה שסופקה לחברת דבי אנרגיה והובלה בע"מ (להלן: חברת דבי). המשיב דרש כי רואה החשבון יתעד את תעודות המשלוח הללו בדחיפות בספריה של חברת תזקיקים, מבלי שבפועל סופקה על-ידיה סחורה. בהתאם לכך, הסכום הכולל שנרשם בחשבוניות לחובתה של חברת דבי עמד על 112,935,158 שקל. ביום 27.9.2012 הגישה חברת תזקיקים בקשה לפירוקה של חברת דבי לבית המשפט המחוזי בתל אביב, בטענה כי היא חדלת פירעון בשל כך שלא שילמה את חובה הנטען (הכוזב) לחברת תזקיקים. לשם תמיכה לבקשה, פעל המשיב להתמתם של עובדת בחברת תזקיקים ושל עובד בחברת דבי על תצהירים כוזבים המאשרים את ביצוע העסקאות הפיקטיביות ואף שכנע את בעליה של חברת דבי לאשר את החוב המפורט במסגרת בקשת הפירוק שהגישה חברת תזקיקים. נוכח כל אלו יוחסו למשיב ולנאשמים נוספים עבירות נוספות: קבלת דבר במרמה (לפי סעיף 415 לחוק העונשין); רישום כוזב במסמכי תאגיד (לפי סעיף 423 לחוק העונשין), שיבוש מהלכי משפט (לפי סעיף 244 לחוק); הכנה או קיום של פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות כוזבות בכוונה להתחמק ממס (לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה); הכנה או ניהול של רשומות כוזבות (לפי סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ); מרמה, ערמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס (לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה); מרמה, ערמה ותחבולה בכוונה

להתחמק ממס (לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ).

5. על פי עובדות האישום השלישי, במהלך חקירתו ברשויות המס הטיח המשיב קללות ועלבונות בחוקריו (שאותם כינה, בין היתר, "עבריינים"), הפריע להם ואף תקף את אחד החוקרים במהלך נסיעה למשרדה של יחידת להב 443. נוכח כל אלו יוחסו למשיב (בלבד) עבירות של העלבת עובד ציבור (לפי סעיף 288 לחוק העונשין) ותקיפת עובד ציבור בכוונה להכשיל את עובד הציבור במילוי תפקידו או למנוע או להפריע לו מלמלאו (לפי סעיף 382א(ב) לחוק העונשין).

6. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את המשיב עד לתום ההליכים נגדו. בבקשה נטען כי כנגד המשיב קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו, ובהן מסמכים רבים מתוך ספרי החשבונות שניהל המשיב, עדויות של מעורבים נוספים בפרשה ואף גרסתו של המשיב שאינה מתיישבת עם חומר הראיות שנאסף בעניינו. בבקשה צוין כי למשיב עבר פלילי נכבד הכולל הרשעות בעבירות קודמות על חוק המע"מ ובעבירות של מרמה, שיבוש הליכי משפט, מתן שוחד, וכן זיוף והדחה בעדות, בגינן גם ריצה שלושה עונשי מאסר. כמו כן צוין כי כנגד המשיב עומד מאסר מותנה בן 8 חודשים בגין הרשעותיו הקודמות. בהמשך לכך, נטען כי מעשיו של המשיב, שנעשו תוך תכנון רב, באופן שיטתי ולאורך זמן, בצירוף עברו הפלילי, מקימים חשש ממשי שהמשיב יסכן את בטחונו של אדם או בטחונו של הציבור (המהווה עילת המעצר מכוח סעיף 21(א)(1) לחוק המעצרים), וכן שלנוכח העובדה שהמשיב הפר את תנאי שחרורו בערבות במסגרת חקירתו, קם בעניינו גם חשש לשיבוש הליכי משפט, השפעה על עדים והתחמקות מהליכי שפיטה (המהווה עילת מעצר לפי סעיף 21(א)(1) לחוק המעצרים).

7. ביום 26.2.2013 נערך דיון בבקשת המעצר עד תום ההליכים, ובמהלכו הודיע בא-כוח המשיב כי הוא חולק על קיומן של ראיות לכאורה ועל קיומה של עילת מעצר. ביום 19.3.2013 התקבל תסקיר מבחן בעניינו של המשיב. התסקיר מעלה כי המשיב עיוור מלידה וסובל מילדות מנכות פיסית ונפשית. אולם, שירות המבחן הוסיף והתרשם כי המשיב מקבל אישור ליכולותיו יוצאות הדופן ולכישוריו הגבוהים באמצעות הסתבכויותיו עם החוק, ולכן העריך כי "קיים סיכון בעתיד להמשך התנהלות שולית מרמתית". שירות המבחן הוסיף כי חלופת מעצר משמעותית וסמכותית הכוללת הגבלת גישה לאמצעי תקשורת תפחית את הסיכון להפרת תנאים מצידו של המשיב, אך גם שעולה ספק רב אם המשיב יוכל לעמוד בתנאים כאלה לאורך זמן.

8. ביום 7.4.2013 הורה בית משפט השלום (השופטת י' שטרית) על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר. ביום 9.4.2013 קיבל בית המשפט המחוזי (השופט ד' צרפתי) את הערר שהגישה המבקשת נגד החלטה זו, בהדגישו את מסוכנותו של המשיב, אשר לו מיוחסות עבירות כלכליות בהיקפים אדירים, שבוצעו בתחכום רב. בית המשפט המחוזי הוסיף כי התנהלותו של המשיב, שביצע לכאורה את העבירות המיוחסות לו בעת שתלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי, מעידה על כך שאין עליו מורא הדין, ולכן אין ליתן בו אמון ואין לשחררו לחלופת מעצר. בקשת הרשות לערור שהגיש המשיב על החלטה זו נדחתה על ידי בית משפט זה ביום 1.5.2013 (בש"פ 2627/13, השופטת א' חיות).

9. לאחר שמשפטו של המשיב טרם הסתיים לאחר 9 חודשי מאסר, הגישה המבקשת בקשה להארכת מעצרו של המשיב, וביום 17.11.2013 הוארך מעצרו של המשיב ב-90 ימים (בש"פ 7576/13, השופט א' רובינשטיין). ההחלטה התייחסה לכך שההליך העיקרי מתנהל כסדרו ואף קראה לקביעת מועדי דיון נוספים. לבסוף, לנוכח קצב התקדמותו של המשפט, מחד גיסא, ועברו הפלילי המכביד של המשיב, מאידך גיסא, נקבע כי נקודת האיזון טרם נעה לעבר שחרורו

של המשיב ממעצר.

10. בהמשך, הגיש המשיב לבית משפט השלום בקשה לעיון חוזר ולשחרורו לחלופת מעצר בטענה של כרסום בתשתית הראייתית הלכאורית לאחר שחלק מהמעורבים בפרשה העידו. ביום 22.1.2014 נדחתה בקשתו לעיון חוזר (מ"ת 42334-02-13, השופטת י' שיטרית). בית המשפט קמא קבע כי לא חל כרסום ראייתי, וכן קבע כי אין בחלופת הזמן כדי לשנות את נקודת האיזון לעבר שחרור המשיב, נוכח מסוכנותו והחשש מפני שיבושם של הליכי משפט.

טענות הצדדים

11. המבקשת מבססת את טענותיה על המשך התקדמותה של שמיעת המשפט בקצב משביע רצון. היא מציינת כי עד למועד הגשת הבקשה התקיימו כבר 18 דיוני הוכחות בתיק, שבמסגרתם העידו 47 עדים. המבקשת הוסיפה עוד כי לפי שעה קבועים בתיק עוד 4 דיוני הוכחות לחודשיים הקרובים, אשר צפויים להספיק להשלמת רובה של פרשת התביעה, שבמסגרתה צריכים להעיד עוד כ-11 עדי תביעה נוספים. בדיון בפני, ציין בא-כוח המבקשת כי הציפייה היא שבתקופת המעצר הבאה תסתיים פרשת התביעה וכי בכל מקרה המדינה תבקש הוספת מועדי דיונים בהליך העיקרי.

12. על כך מוסיפה המבקשת כי מסוכנותו של המשיב לביטחון הציבור עולה בבירור מן המעשים המיוחסים לו, הכוללים עבירות כלכליות בהיקף נרחב ביותר, שבוצעו בתחכום ובשיטתיות והסבו נזק כבד לקופת המדינה, כמו גם מעברו הפלילי של המשיב. עוד טוענת המבקשת כי בעניינו של המשיב קיים חשש ממשי לשיבוש הליכי משפט ולהשפעה על עדים. בהקשר זה, מציינת המבקשת כי האישום השני נסב כולו על מעשים המיוחסים לעורר בקשר לניסיון לכסות על העבירות שביצע בגדרו של האישום הראשון, כמו גם שבמסגרת תנאי השחרור שנקבעו לו בעבר נאסר על המשיב ליצור קשר עם המעורבים האחרים בפרשה, אך הוא לא היסס ויצר קשר עם בעליה של חברת דבי. המבקשת טוענת כי לא ניתן להשיג את תכלית המעצר על ידי חלופת מעצר, שכן התנהגותו של המשיב מצביעה על כך שהוא אינו בוחל באמצעים לצורך מימוש מטרותיו העברייניות ולכן אין ליתן בו אמון.

13. מנגד, טענו באי-כוחו של המשיב כי למעשה ההליך העיקרי רחוק מסיום. את עיקר טענותיהם מיקדו באי-כוחו של המשיב בכך שלכאורה הועברו להם רק לפני מספר ימים חומרי חקירה רבים שהיו מצויים בידי הפרקליטות. לטענת באי-כוח המשיב, חומרי החקירה שהועברו הם משמעותיים ביותר להליך העיקרי ויחייבו לזמן עדים שהעידו כבר לטובת השלמת החקירה הנגדית, עובדה הצפויה להאריך את פרשת התביעה בצורה משמעותית.

14. באופן יותר ספציפי, טענו באי-כוחו של המשיב כי אי-גילויים של חומרי החקירה נחשף בעקבות העברתם בהליך אחר לידיו של הנאשם בו, אדם בשם יעקב ביטון (להלן: ביטון) שלו יוחסו עבירות דומות אשר ביצען היה כרוך, על-פי הנטען, בקשרים עם המשיב. באי-כוח הצדדים הפנו להחלטתו של השופט צ' זילברטל בבש"פ 8914/13 מדינת ישראל נ' ביטון (13.1.2014) (להלן: עניין ביטון), שדחה את הבקשה להאריך את מעצרו של ביטון. בהחלטה זו נקבע כי נוכח אי העברתם של חומרי חקירה, שאמורים היו להימסר לידי ההגנה עוד קודם להגשת כתב האישום אך העברתם התעכבה זמן רב, בשילוב העובדה ש-11 חודשים לאחר הגשת כתב האישום בעניינו של ביטון משפטו עדין לא החל להישמע וכן בשים לב לתסקירי המבחן החיוביים שנערכו לו - יש לשחרר את ביטון לחלופת מעצר. באי-כוחו של המשיב טענו כי התנהלותה הלקויה של הפרקליטות באשר לחומרי החקירה בעניין ביטון צריכה להשפיע גם על עניינו של המשיב (בשל הרלוונטיות של אותם חומרי חקירה גם להגנתו של המשיב) ועל כן יש לנהוג באופן דומה גם במקרה דנן,

עמוד 4

ולשחרר את המשיב לחלופת מעצר.

15. באשר לטענת המסוכנות הצביע בא-כוח המשיב על כך שתסקיר המבחן המליץ על שחרורו של המשיב למעצר בית, המלצה שאף התקבלה על ידי בית משפט השלום, אולם נהפכה בערר. בא-כוח המשיב עמד על כך שהמשיב הוא עיוור בעל נכות של 100%, ואף בכך יש להתחשב.

16. לבסוף, טענו באי-כוח המשיב כי התביעה ביקשה אף לבטל שני דיוני הוכחות שנקבעו בקרבה לחג הפסח.

17. בתשובתם, דחו באי-כוח המבקשת את טענותיהם של באי-כוח המשיב מכול וכול. לטענתם, העברת המסמכים בעקבות ההחלטה בעניין ביטון, לבקשת באי-כוח המשיב, לא נעשתה מתוך הכרה בכך שמדובר ב"חומרי חקירה" בעניינו של המשיב, אלא מתוך נכונות להעביר לידי המשיב מסמכים, מבלי להודות במעמדם כחומרי חקירה. לשיטתם, בעניין ביטון אכן נפלה תקלה מצערת, אך אין בכך כדי להשליך על עניינו של המשיב, ובמיוחד בשים לב להבחנות חשובות נוספות בין המקרים - בעניין ביטון לא הועברו כלל חומרי חקירה לידי הנאשם, משפטו טרם החל להישמע חרף הזמן שחלף וכן לא התקבלה תשובת הנאשם לכתב האישים.

דיון והכרעה

18. לאחר שעיינתי בבקשה ובטענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה שדין הבקשה להתקבל, אך רק באופן חלקי, כמפורט להלן.

19. כידוע, במסגרת בקשה להארכת מעצר מעבר לתקופה של תשעה חודשים בוחן בית המשפט האם נקודת האיזון בין זכותו של הנאשם, שטרם הורשע, לחירות לבין הבטחת שלום הציבור וביטחון והשמירה על תקינות ההליך השיפוטי - נעה לכיוונו של הנאשם, בהתחשב בהתמשכות ההליך העיקרי, מחד גיסא, ובאפשרות לאיין את מסוכנותו של הנאשם, מאידך גיסא (ראו למשל: בש"פ 7296/13 מדינת ישראל נ' ניאמציק, בפסקה 10 (5.11.2013)).

20. כפי שנקבע לא אחת בפסיקתו של בית משפט זה, עבירות רכוש המבוצעות באורח שיטתי, בהיקף ניכר או תוך שימוש באמצעים מתוחכמים, מסכנות את בטחון הציבור ועשויות להקים עילת מעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים (ראו למשל: בש"פ 5431/98 רוסלן פרנקל נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(4) 268, 272 (1998); בש"פ 2557/04 מדינת ישראל נ' בן ציון, פ"ד נח(4) 83, 89 (2004); בש"פ 5857/13 מדינת ישראל נ' אוסקר, בפסקה 22 (3.9.2013)). במקרה דנן, כפי שציינה המבקשת, מדובר במשיב שמיוחסות לו עבירות כלכליות בהיקפים משמעותיים ביותר, שנעשו בתחכום רב ובאורח שיטתי. על כך יש להוסיף, כי למשיב עבר פלילי הכולל הרשעות בעבירות דומות, של מרמה וזיוף וכן עבירות על חוק המע"מ, שבגינן אף ריצה עונשי מאסר, אשר לכאורה לא היה בהם כדי להניא אותו מלשוב לפעילות עבריינית דומה. כמו כן, השתכנעתי כי בעניינו של המשיב קיים חשש ממשי לשיבוש הליכי משפט, נוכח התנהלותו עד כה בכל הנוגע ליצירת קשר עם אחד העדים בפרשה בעת שהיה משוחרר בערבות, בניגוד לתנאים שנקבעו לו, וכן בשים לב להרשעותיו הקודמות בשיבוש הליכי משפט ובהדחת עדים ולעבירות המיוחסות לו בכתב האישים הנוכחי בהקשר זה.

21. לצד כל אלו, לא נעלמו מעיני ואף הטרידו אותי טענותיהם של באי-כוח המשיב באשר לקשיים החדשים שהתגלו לכאורה בכל הנוגע להעברת חומרי חקירה. אין ספק שעיוכים בהעברת חומרי חקירה משמעותיים לידי ההגנה, גם אם נעשו בתום לב, צריכים להילקח בחשבון במסגרת בקשה זו (כפי שנקבע גם בעניין ביטון). עם זאת, בעניינינו, התמונה העובדתית הנוגעת לטענות אלה לא התבהרה עד תום בשלב הנוכחי. בשונה מעניין ביטון שבו המדינה הודתה בטעות בכל הנוגע להעברת חומרי חקירה רלוונטיים, טרם התבהרה מידת הרלוונטיות של החומרים שהועברו לעניינינו של המשיב - וזאת מבלי לגרוע מן ההכרה בכך שהגישה המקובלת להגדרתו של המונח חומר חקירה בפסיקה היא רחבה. כידוע, לא אחת נקבע כי "אין לפרש את המונח 'חומר החקירה' פירוש דווקני ומצמצם... המגביל את תחולת הסעיף לחומר הראיות, המתייחס אך ורק במישרין למעשה העבירה המיוחס לנאשם" (ראו: בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(4) 124, 129 (1985); בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר, בפסקה 11 וההפניות שם (23.1.2014)). מכל מקום, קיימים הבדלים חשובים נוספים בין המקרה דנן לעניין ביטון, הנוגעים לקצב התקדמותו של ההליך העיקרי.

22. בנסיבות אלה, אני סבורה שיש מקום להארכת המעצר ב-60 יום בלבד. בתקופה זו תתבהר התמונה בכל הנוגע למשמעותם ולהשפעתם של החומרים שהועברו אך זה מקרוב על ההליך העיקרי.

23. אשר על כן, אני מורה על הארכת מעצרו של המשיב ב-60 ימים בלבד, החל מיום 18.2.2014 או עד למתן פסק דין בת"פ 42349-02-13 בבית משפט השלום בפתח תקווה, לפי המוקדם. זאת מתוך ציפייה כי ההליך העיקרי יתקדם בקצב משמעותי בתקופת הזמן הזו.

24. סוף דבר: הבקשה מתקבלת בחלקה, כאמור בפסקה 23.

ניתנה היום, ט"ז באדר א' התשע"ד (16.2.2014).

שׁוֹפֵט